

Sygn. akt II UK 424/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Iwulski

SSN Roman Kuczyński

w sprawie z wniosku A. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o wysokość świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 lipca 2013 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 2 sierpnia 2012 r., sygn. akt III [...],

- 1. oddała skargę kasacyjną,**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz wnioskodawcy kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2012 r., Sąd Apelacyjny, w sprawie z wniosku A. D. o wysokość świadczenia, oddalił apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. z dnia 14 grudnia 2011 r., którym zmieniono decyzje organu rentowego z dnia 11 kwietnia 2011 r. i dnia 19 maja 2011 r. i przyznano wnioskodawcy prawo do wyliczenia emerytury zgodnie z art. 55 w związku z art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., dalej ustawa o emeryturach i rentach z FUS, lub ustawa).

W stanie faktycznym sprawy, wnioskodawca (ur. dnia 10 stycznia 1946 r.) zatrudniony w K. Spółdzielni Mieszkaniowej, w dniu 22 grudnia 2008 r. złożył wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 7 stycznia 2009 r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 grudnia 2008 r. na podstawie art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wpłata świadczenia została zawieszona ze względu na kontynuowanie przez wnioskodawcę zatrudnienia. W dniu 10 stycznia 2011 r. wnioskodawca ukończył 65 lat i dniu 31 stycznia 2011 r. rozwiązał stosunek pracy z K. Spółdzielnią Mieszkaniową, zaś w dniu 2 lutego 2011 r. złożył kolejny wniosek o emeryturę, domagając się jej obliczenia na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jeżeli byłaby ona wyższa od świadczenia obliczonego na podstawie dotychczasowych zasad. Zaskarżonymi decyzjami pozwany organ rentowy odmówił uwzględnienia wniosku.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 14 grudnia 2011 r., zmienił decyzje organu rentowego i przyznał wnioskodawcy prawo do obliczenia emerytury zgodnie z art. 55 w związku z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wskazując w uzasadnieniu, że z przepisów nie wynika, aby warunkiem obliczenia świadczenia było złożenie wniosku o emeryturę po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2008 r. W ocenie Sądu nie ma znaczenia dla sprawy, że wnioskodawca wystąpił z wnioskiem o emeryturę na podstawie art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS już w grudniu 2008 r. i prawo do tego świadczenia przyznano mu od dnia 1 grudnia 2008 r.

Sąd Apelacyjny oddalając apelację organu rentowego, zaaprobował w pełni ustalenia Sądu pierwszej instancji i uznał za trafne zapadłe rozstrzygnięcie,

stwierdzając że wnioskodawca spełnił przesłanki do obliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy. Po pierwsze spełnił warunki do nabycia emerytury na podstawie art. 27 (urodził się przed dniem 1 stycznia 1949 r.), osiągnął wiek 65 lat, kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe (rozwiązał stosunek pracy w dniu 31 stycznia 2011 r.), z wnioskiem o emeryturę na podstawie art. 27 ustawy wystąpił po dniu 31 grudnia 2008 r., a emerytura obliczona na podstawie art. 26 ustawy jest wyższa od obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej. Wbrew twierdzeniom apelacji nie ma przeszkód, aby zastosować kapitałowe zasady ustalenia wysokości emerytury dla osoby, która występowała wprawdzie o „starą” emeryturę, ale nie nabyła uprawnień do takiego świadczenia (np. w związku z tym, że nie spełniała niektórych warunków). Sąd Apelacyjny podkreślił, że wnioskodawca występował o emeryturę wcześniejszą na podstawie art. 29 ustawy, korzystając z pracowniczego, a nie powszechnego uprawnienia przewidzianego w art. 27 ustawy i nigdy tego świadczenia nie pobierał. Wnioskodawca po raz pierwszy domaga się zastosowania art. 55 i obliczenia emerytury w wieku powszechnym na nowych zasadach, a możliwość kapitałowych zasad obliczenia emerytury byłaby wykluczona tylko wówczas, gdyby wnioskodawca miał wcześniej przyznaną emeryturę na podstawie art. 27 ustawy.

W skardze kasacyjnej od tego wyroku, zaskarżając go w całości, pełnomocnik organu rentowego zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez „błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., który nabył prawo do emerytury może mieć obliczoną emeryturę przysługującą mu na podstawie przepisu art. 27 ustawy, zgodnie z przepisem art. 26 ustawy, jeżeli po dniu 31 grudnia 2008 r. wystąpi z ponownym wnioskiem o przyznanie emerytury z art. 27 ustawy”, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej, ewentualnie w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej - o jej oddalenie, wraz z orzeczeniem o kosztach zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie jest uzasadniona.

W uchwale z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13, Sąd Najwyższy uznał, że ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od tego czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. W uzasadnieniu uchwały wskazano m.in., że ten sposób wyliczania emerytury zaczął obowiązywać dopiero od 1 stycznia 2009 r. zaś warunek kontynuowania ubezpieczenia i wystąpienia z wnioskiem po 31 grudnia 2008 r., miał umożliwić wyliczenie emerytury w tzw. formule zdefiniowanej składki, której podstawę wymiaru stanowi suma składek składanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego. *Ratio legis* tego przepisu jest więc kontynuowanie opłacania składek, nie zaś ubieganie się o emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym. Nadto brak podstaw do uznania, że z wnioskiem o emeryturę można wystąpić tylko jeden raz. Przepis art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej, określający sposób ustalania podstawy wymiaru świadczenia, w sytuacji gdy wcześniej była pobierana („inna”) emerytura, pozwala na przyjęcie, że dopuszcza on kilkakrotne realizowanie się ryzyka emerytalnego. „Stosując ten przepis można było przejść na emeryturę bez względu na wiek, potem osiągając wiek 50/55 lat wystąpić o emeryturę w niższym wieku emerytalnym, potem o wcześniejszą emeryturę (5 lat przed osiągnięciem wieku 60/65 lat), a na koniec o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym, co wiązało się z każdorazowym podwyższeniem kwoty świadczenia (choćby w wyniku stosowania za każdym razem wyższej kwoty bazowej)”. Również w utrwalonych poglądach judykatury, przyjmuje się, że emerytura w niższym i w powszechnym wieku emerytalnym to odrębne rodzaje emerytur. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2006 r., I UK 82/06 (niepublikowany) wyrażono trafny pogląd, że nie ma przeszkód prawnych, aby ubezpieczony pobierający emeryturę przyznaną mu w niższym wieku emerytalnym dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze - art. 32 ustawy emerytalnej, domagał się przyznania emerytury przysługującej w tzw. powszechnym wieku emerytalnym na podstawie art. 27 tej ustawy, ponieważ ze względu na odmienne przesłanki nabycia prawa do obu tych świadczeń organ ubezpieczeń społecznych powinien wydać decyzje w oparciu o różne podstawy prawne przysługujących ubezpieczonemu świadczeń emerytalnych, a następnie wypłacać świadczenie wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego - art. 95 ust. 1 ustawy, por. także wyrok z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 120/04 - OSNP 2005 r. Nr 16, poz. 257 i orzecznictwo w nim powołane).

„Tak więc nabycie prawa do emerytury przyjęte w ustawie emerytalnej, uwzględniając także treść wskazanego wyżej art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej, uzasadnia twierdzenie, że na emeryturę można przechodzić kilka razy. W sytuacji zatem gdy dopuszczalne jest kilkakrotne przechodzenie na emeryturę, byłoby niezbędne zaznaczenie w art. 55 ustawy o emeryturach i rentach, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe byłoby tylko wówczas gdyby był to pierwszy wniosek o emeryturę (nabycie statusu emeryta). Takiego zastrzeżenia nie można jednak z treści tego przepisu wywnioskować, co oznacza, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę dopiero po dniu 31 grudnia 2008 r., może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Przepis art. 55 tej ustawy, umożliwiając ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. wyliczenie emerytury w wieku powszechnym według jej art. 26, zrównuje w pewnym sensie sytuacje tych osób (urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.) z sytuacją osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., które (jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym albo do tzw. emerytury wcześniejszej) mogą, osiągając powszechny wiek emerytalny złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym wyliczanej według art. 24 ustawy emerytalnej.

Jeżeli więc nie może być kwestionowana możliwość kilkakrotnego przechodzenia na emeryturę, a w treści art. 55 ustawy brak zastrzeżenia, że wniosek o przejście na emeryturę w powszechnym wieku przez osoby objęte art. 27

ma być pierwszym wnioskiem o przejście na emeryturę (o nabycie statusu emeryta), przepis ten (art. 55 ustawy emerytalnej) należy rozumieć jako przyznający prawo do złożenia wniosku o wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym jeżeli ubezpieczenie było kontynuowane po osiągnięciu wieku 60/65 lat, a wniosek został złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od faktu przejścia przez te osoby na emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym”.

Z tych względów, gdy zarzuty skargi okazały się nieuprawnione, należało orzec jak w sentencji, po myśli art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., uwzględniając taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika wnioskodawcy - § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...), Dz. U. Nr 163, poz.1349 ze zm.